

ד. משרדים שונים

1. משרד הבטחון - האגף ליישוב החיילים ושיקומם

פעולות הביקורת

א. היתה קיימת תכנית לחיסול אגף השיקום לסוף שנת הכספים 1950/51. (ראה דו"ח שנתי מס. 1 של מבקר המדינה, חלק ב' פרק המישי עמוד 122). תכנית זו לא ניתנה לביצוע מחמת תנאים, שתבעו את המשכת הפעולה בשטה חיוני זה. נשאר עוד מספר ניכר של נכים ומשפחות חללים, ששיקומם לא נתגשם על ידי פעולה מידית וחד-פעמית, אולם שיפול האגף במשורררים הרגילים הלך והצטמצם.

כתוצאה מצמצום פעולותיו של האגף חלו גם שינויים ניכרים במנגנונו ובמבנהו: רוכזו הלשכות המקומיות בשלוש לשכות איזוריות, והוקטן המנגנון מ - 400 עובדים בקירוב ב-31.3.50 ל - 107 ב-31.3.51.

ב. לאחר שביקורתנו על הענקות למשפחות החללים העלתה עשרות מקרים, שבהם ניתנו ההענקות בלי אסמכתאות מספיקות ולא בהתאם לנתונים הקובעים את גובה ההענקות, הוגשה לאגף הצעה מפורטת לתיקון מצב זה, והוקמה ועדה מיוחדת על ידי האגף, שתוצאות עבודתה הביאו לידי תיקון הליקויים האלה.

ערכנו ביקורת מיוחדת על מקרים שהיו גם בטיפולם של משרדים ממסלתיים אחרים כגון: משרד לנפגעי המלחמה ומחלקה לביטוח ותכיעות במשרד הבטחון. מצאנו כפילות בטיפול ובתשלומים בתחום מתן ההענקות בגלל חוסר תיאום פעולה בין המשרדים הנ"ל.

הונהג תיאום פעולה בין מחלקת הנצחת החייל של משרד הבטחון ובין האגף בקשר לאימות המסמכים, שעל מחלקה זו להמציא לאגף לשם ביצוע התשלומים.

ג. בהמשך לפעולותינו בתקופת הדו"ח השנתי מס. 1 בדקנו ברציפות גם בשנה זו את צורות השיקום השונות מבחינת יעילותן. האגף הקים חוליה מיוחדת, שמתפקידה היה לבדוק את מידת יעילותן של פעולות השיקום.

לא היה קיים תיאום פעולה מספיק בין שלטונות חצבא ובין האגף בדבר בירור ואימות עובדות המבססות את תביעותיהם של הנפגעים לתגמולים. מ-1 באפריל 1951 הונהג הסדר מפורט הקובע את המוסדות הצבאיים המוסמכים, שהודעותיהם יחייבו את קציני התגמולים, וכך הוטלה חובה על שני הצדדים להחליף ביניהם אינפורמציה בכל הנוגע לשטח הנידון.

הוחשה הקמת הוועדות הרפואיות והפעלתן בערים לשם טיפול מהיר בערעורים, שהוגשו על ידי נפגעים, כדי להפסיק את התשלומים הזמניים ולהחליפם בתגמולים בהתאם לחוק.

ד. ערכנו ביקורת במעונות לדיור חיילים משוחררים בחיפה ובשיך מונים ועל פעולות המעון לעוגרים בחיפה. הביקורת במעון שיך מונים העלתה ליקויים רבים; בוצעה בו ריאור-גניזציה יסודית לפי דרישתנו.

בדקנו את פעולות המדורים הבאים: במדור להכשרה מקצועית במרכז ובלשכת ירושלים את ההענקות להשכלה גבוהה; במדור להתישבות, שיכון ודיור את חשבונות הקבלנים בקשר להוצאות השמירה; במדור לשיקום כלכלי את ההמלצות, שניתנו להקצפת מכוניות על ידי גופים ממלתיים.

ליקויים שלא תוקנו: זו לא הוסברו כראוי

א. הוצאות על נסיעות ודמי ייצוג.

קבענו שבמספר ניכר של חשבונות על הוצאות של עובדים לא קוימו ההוראות הקיימות ביחס לציון פרטי הנסיעה וגובה תשלומי

האש"ל. כמו כן שולמו דמי ייצוג מעל למכסה, שנקבעה בחוזר
נציבות המנגנון (מס. 79 מ-14.8.50).

האגף הודיע לנו, שניתנו הוראות להקפיד על שמירת
הנוהל המקובל ברישום פרטי הנסיעות ובקביעת גובה האש"ל.
שענת האגף, שדמי הייצוג אושרו על ידי הנהלת משרד הכסחון,
אין בה לדעתנו משום הסבר הליקוי.

ב. הטיפול בדמי מחזור.

האגף נותן למספר ניכר של עובדים אחראיים דמי מחזור
למטרת הוצאות שוטפות. הביקורת העלתה, שמחזיקי דמי המחזור
אינם מחסלים אותם בסוף כל חודש בהתאם להוראות ראש האגף,
ויש יתרות דמי מחזור העומדות בלי תנועה במשך חודשים רבים.
נתקלנו במקרה, שבו עזב מחזיק דמי מחזור את משרתו
וקיבל את המגיע לו בלא שהאגף ניכח את יתרת דמי המחזור בסך
-72 ל"י, שהיתה רשומה בספרים לחובתו. דרשנו את גביית
הסכום.

פגיעות בעקרונות היעילות והחסכון

א. מעון הנכים המשוחררים בתל השומר.

אגף השיקום קיבל מהצבא בהשאלה 19 ביתנים על כל ציודם
וריהוטם כדי לשכן בהם נכים. האגף שילם לנכים אלה דמי כלכלה
להם ולמשפחותיהם, כיסה את הוצאות טיפולם הרפואי והכשרתם
המקצועית, נתן להם מלווה לצרכיהם השונים, ומלבד כל זה שילם
גם את הוצאותיהם תאישיות בהעניקו להם שירותים שונים, בין
היתר שמירה, נקיון, נהג מכונית אמבולנס, החזקת מסעדה
באמצעות שירות שק"ם, כביסה, סיגריות ועוד.

בעקבות הביקורת, שבוצעה במאי 1950, עוררנו את שאלת
יעילותה של החזקת מעון זה בהתחשב במיוחד בעובדות הבאות:
בין המתגוררים במעון זה נמצאו נכים, שהוקצו להם דירות;

ריכוז זה של נכים במקום אחד משהה את החזרתם לחיים אזרחיים תקינים ומשאירם במצב של תלות בסיוע לזמן בלתי מוגבל.

בינואר 1951 חזרנו וערכנו ביקורת, ובדקנו שוב את מצבם וזכויותיהם של המתגוררים במעון. קבענו שחלק ניכר מהם קיבלו דירות או שיכון במקומות אחרים ושוקמו שיקום קונסטרוקטיבי ושעל אף זאת המשיכו לגור במחנה. אף נמצאו בין הדיירים חיילים משוחררים, שזכויותיהם מועטות מפאת דרגת נכות נמוכה.

עד כה לא חוסל המעון. אולם הנהלת משרד הבטחון ואגף השיקום הבטיחו להחיש את השגת שיכון מתאים לאלה מן הדיירים, שהם בעלי זכויות, על מנת לאפשר את פירוק המעון.

ב. הכשרה מקצועית של קבוצת טרקטוריסטים.

חוק הנכים מתחשב התחשבות יתרה בצרכי הנכים, ולכן מן הראוי הוא להקפיד בשעת הביצוע על שמירת המסגרת החוקית.

במהלך ביקורתנו נתקלנו במקרה, המגלה ניצול מוגזם של אפשרויות השיקום והסיוע. האגף הקים קבוצה בת שמונה נכים לשם הכשרתם כטרקטוריסטים, והשתדל להשיג בשבילם טרקטורים מסוג "בולדוזר"; אף קיבל לשם כך הקצבה מיוחדת מן האוצר בסך \$75,000.

במשך תקופת השתלמותם וגם לאחריה העניק האגף לחברי הקבוצה הקצבות כספיות, תוספות משפחתיות והענקות שונות המסתכמות ליום 30.4.51 בסך -4,232 ל"י. גם הלוואות שונות ניתנו להם המסתכמות ליום 30.4.51 בסך 18,514 ל"י.

בדיקת תיקיהם האישיים של חברי הקבוצה העלתה את

העובדות הבאות:

- (1) אחוזי הנכות של ששה מחברי הקבוצה היו בין 19% - 30%, ושל שניים הנוותרים: 51% - 55%. לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום תש"ט) מ-19.9.49 זכאים נכים, שנכותם היא פחותה מ-50% להענקה חד פעמית בלבד, אולם ששת חברי הקבוצה קיבלו הענקות בשיעור העולה על המגיע להם.
- (2) חבדיקה הרפואית-פסיכוסכנית קבעה, שמבחינת כושרם שניים מהם לא יכשרו לעבודה בטרקטורים, והשאר מתאימים לכל עבודה שהיא.
- (3) כל חברי הקבוצה היו בעלי מקצוע, וחלק מהם עבד בטרקטורים עוד לפני שירותם בצבא. לאחר סיום תקופת השתלמותם לא הוכנסו לשום עבודה, והמשיכו לקבל הענקות מהאגף במשך שנה וחצי.
- (4) ששה מהנ"ל רשומים כתושבי מקומות אחרים, ועל אף זאת התגוררו במעון בתל השומר, והאגף שילם בעדם נוסף על ההענקות הנ"ל גם שכר דירה והוצאות אחרות (סיגריות, כביסה וכו').

2. משרד הבריאות

פעולות הביקורת

א. נבדקו קופות ההכנסות, דמי המחזור, מלאי טפסי הערך וחשבונות ההוצאות הארגוניות במשרד הבריאות, בלשכות הבריאות, בבתי החולים ובלשכות ההסגר בנמלים.

נערכה ביקורת כללית על הנהלת הספרים ושיטות הפעולות